

Література

1. Шепітько В. Ю. та ін. Криміналістика : [підручник] / за ред. д-ра юрид. наук, проф., акад. Нац. акад. прав. наук України В. Ю. Шепітька ; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. – 5-те вид., перероб. та допов. – Київ : Ін Юре, 2016.
2. Шепітько В. Ю. Проблеми використання спеціальних знань крізь призму сучасного кримінального судочинства в Україні / В. Ю. Шепітько // Судова експертиза. – 2014. – № 1. – С. 11-18.
3. Гончаренко В. Г. Спеціальні знання: генезис, предмет, рівні, форми використання в доказуванні. / В. Г. Гончаренко // Вісник Академії адвокатури України. – 2007. – № 2(9). – С. 22-34.

Тетяна Іванівна Ямкова, Юлія Володимирівна Кузьмочка –
студенти III курсу Львівського державного університету
внутрішніх справ

Науковий керівник: Оксана Михайлівна Броневицька – доцент
кафедри кримінально-правових дисциплін Львівського державного
університету внутрішніх справ

ДОПИТ ЧИ СЛІДЧЕ ІНТЕРВ'Ю?

Сучасна Україна намагається дедалі більше наблизитися до європейських стандартів шляхом реформ. Однією із них може стати впровадження такої слідчої дії як процесуальне інтерв'ю на заміну допиту.

Допит – процесуальна дія, спрямована на отримання та перевірку інформації стосовно обставин, що мають значення для встановлення істини у провадженні. Це найпоширеніший спосіб отримання доказів під час розслідування злочину. Особливістю отримання інформації про обставини вчиненого злочину є те, що її джерелом виступає людина. Тому отримання такої інформації пов'язане з низкою процесуальних, психологічних та етичних вимог, які належать до загальних положень проведення допиту.

Важливість допиту визначається не тільки тим, що він є способом отримання і перевірки інформації, а й тим, що він є способом захисту обвинуваченого (підозрюваного) від обвинувачення. Допит – одна з найскладніших слідчих дій, оскільки допитувана особа внаслідок різних причин може неповно або неправильно сприймати певну подію і, відповідно, неправильно її викладати слідчому під час допиту. Крім того, підозрюваний, обвинувачений та їхні рідні зазвичай не зацікавлені у повному та всебічному розкритті злочину, що не може не впливати на правдивість їхніх свідчень [1, с. 168].

Практика проведення допитів із застосуванням методів насильства показала свою недієвість. У результаті таких дій мільйони людей були незаконно засудженні, а справжні злочинці безкарно вчиняли злочини. Кримінальний процесуальний кодекс України визнає недопустимими докази, отримані зазначеним шляхом, але це не означає, що дана проблема зникла, оскільки більшість таких випадків замовчується. Деякі країни вже знайшли вирішення цієї проблеми, замінивши допит на процесуальне інтерв'ю.

Слідче інтерв'ю було широко введене норвезьким детективом А. Раклевом. Його суть полягає у тому, щоб встановити максимальний контакт з особою, яка допитується. Даний підхід застосовується при допиті потерпілих, свідків і підозрюваних та був розроблений фахівцями-практиками на основі наявних науково підтверджених доказів того, що методи із застосуванням насильства і примусу призводять до отримання ненадійної інформації. Водночас, завдяки встановленню взаєморозуміння з опитуваною особою, цей підхід не лише запобігає використанню насильницьких практик, але й вдосконалює процес збору інформації й її надійність та достовірність [2].

У січні 2018 року у Києві пройшла конференція, на якій Айсборн Раклев схематично зобразив ситуацію: «наприклад, людину підозрюють у вбивстві зниклої дівчини. У нас є свідки, які начебто бачили, що дівчину тягнули в автомобіль, дуже схожий на автомобіль підозрюваного. Ми провели обшук і в багажнику знайшли волосся дівчини. Як ми тепер будемо вести допит? Ми вважаємо за необхідне насамперед перевірити, кому належить автомобіль, чи не користувався автомобілем хтось інший. Скільки ключів до автомобіля? Можливо, у когось іншого є ключі? Ні? Можливо, людина щось перевозила у багажнику? Можливо, хтось попросив щось перевезти? Ні? Коли під час опитування детективи відпрацювали версії, які свідчать про невинуватість особи, тільки тоді ми показуємо ключовий доказ: «Ну, гаразд, якщо так, то скажіть, будь ласка, чому у вас в багажнику знайшли волосся жертви?» На цьому етапі підозрюваному буде досить важко вигадати якесь правдоподібне пояснення. Ми ж уже перевірили версії, при чому без примусу, просто проводячи опитування». Також А. Раклев зазначив, що стосунки адвокатів та поліції покращились, оскільки остання більше не застосовує брудних методів щодо їхніх клієнтів [3].

Ще одним яскравим прикладом дієвості даного методу є справа Андреса Брейвіка, який засуджений за вчинення терористичних нападів у Норвегії 22 липня 2011 року, у результаті яких загинули 77 осіб. Для розслідування цієї справи так само використовувався метод процесуального інтерв'ювання: норвезькі слідчі провели 31 інтерв'ю протягом 9 місяців, які в сукупності тривали 220 годин. Брейвік був засуджений до ув'язнення й наразі залишається там [4].

Допит проводиться з метою отримати зізнання, а тому є неефективним. Тоді як інтерв'ю – це бесіда, що має невимушений, консультативний характер та покликана зібрати інформацію. Серед аргументів на користь процесуального інтерв'ю:

- зменшення кількості судових помилок;
- право на справедливий судовий розгляд;
- ефективність [5].

Метод процесуального інтерв'ю активно використовується у Норвегії та Великій Британії. Відповідно до реалій нашої держави, важко сказати, чи працюватиме такий метод в Україні. На нашу думку, у зв'язку із поступовими змінами, ми наближаємось до покращення нашого життя, але це є завданням не тільки законодавця, а й кожного громадянина.

Література

1. Р. І. Благута, Р. Сибірна, В. М. Бараняк та ін. Криміналістика: навч. пос. / Р. І. Благута, Р. Сибірна, В. М. Бараняк та ін.; за заг.ред. Є.В. Пряхіна, К.: Атіка, 2012. 496 с.
2. Зустріч-дискусія з Асбйорном Раклевом щодо застосування процесуального інтерв'ю під час розслідування злочинів URL:<https://www.nai.au.kiev.ua/news/zustrich-diskusiya-z-asbjornom-raklevom.html>.
3. Суперінтендант, що працював у справі Брейвіка: «вибивання» зізнань не працює. URL: https://humanrights.org.ua/material/superintendent_shho_pracjuvav_u_sprav_i_brejvika_vibivannjia_ziznan_ne_pracjuje.
4. Допит vs процесуальне інтерв'ю: що ефективніше для розслідування? URL: <http://yur-gazeta.com/golovna/dopit-vs-procesualne-intervyu-shcho-efektivnishe-dlya-rozliduvannya.html>.
5. Не зізнання, а докази – іноземні експерти про механізм процесуального інтерв'ю. URL:http://www.irf.ua/allevnts/news/investigative_interviewing/

Владислава Сергіївна Ярошевська – студентка III курсу Сумської філії Харківського національного університету внутрішніх справ
Науковий керівник: **Марина Олександрівна Колесник** – старший викладач кафедри юридичних дисциплін Сумської філії Харківського національного університету внутрішніх справ

ПЕРСПЕКТИВИ ЛЕГАЛІЗАЦІЇ ЕВТАНАЗІЇ В УКРАЇНІ

Найважливішим правом людини як найвищої соціальної цінності є право на життя. Саме тому протиправне заподіяння смерті іншій особі визначається як кримінально каране діяння, навіть якщо воно вчинене за